

й тим, що провідні видання свої перші сторінки відводять для висвітлення політичних новин.

Перифрази належать до постійних і невичерпних засобів оновлення лексичного складу газети і збагачення її зображальних ресурсів. Як зазначає Д. П. Вовчок, «окрім основної образно-характеризувальної функції, перифраза виконує у газетіше три важливі функції: стилетвірну, нормативно-стилістичну та функцію економного висловлювання» [4, с. 227].

Список використаної літератури:

1. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — Знання, 2013. — 340 с.
2. Пономарів О. Стилістика сучасної української мови: Підруч. — К., 2000. — 248 с.
3. Андрейченко О. І. Лексико-фразеологічна основа текстів політичних дискусій (на матеріалі української преси кінця XX — початку XIX століття): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Ін-т укр. мови НАН України. — К., 2006. — 24 с.
4. Вовчок Д. П. «Экономическая» функция газетных метафорических парфраз / Д. П. Вовчок // Исследования по стилистике. — № 4. — С. 225—234.

ДУБРОВА Н. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри прикладної лінгвістики

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ МОВИ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Мова як першооснова формування національної правничої системи безпосередньо впливає на процеси правоутворення та законотворення. Матеріалізація закону та набрання ним чинності відбувається саме через втілення правової ідеї в мовну форму. Для регулювання будь-яких суспільних відносин право має отримати формалізуватися саме через мовне вираження [2, с. 3].

Юридичне функціонування мови визначається низкою факторів як лінгвістичного, так і екстралінгвістичного порядку [3, с. 96].

На сучасному етапі політичного, суспільного та економічного розвитку України адаптація національного законодавства до норм права ЄС має особливу значущість та актуальність, оскільки з цим процесом пов'язане не тільки створення відповідної правової бази для майбутнього вступу до ЄС, а й досягнення інших важливих для нашої держави цілей [4, с. 130].

Необхідно домагатися, щоб закони були точними й дохідливими, щоб мова закону була єднанням законодавчої волі та думки, щоб у законі були виражені особливості української законодавчої стилістики не лише за змістом, а й за формою [6, с. 17].

В Україні щорічним планом заходів з виконання Загальнодержавної програми адаптації визначаються серед інших і переклади актів законодавства ЄС українською мовою, підготовка глосарію термінів європейського права тощо.

За експертними даними, для входження у правове поле Європи Україні потрібно прийняти нові або внести відповідні зміни майже до 4 тис. законів та інших нормативно-правових актів. Крім того, досить часто прийняті документи не відповідають «євростандартам» ані з юридичної, ані з лінгвістичної точки зору. Проблема полягає не стільки в кількісних показниках, скільки у якісному змісті законодавства, адже в ЄС особливе значення приділяється саме якості правових актів. Рада ЄС прийняла спеціальне рішення з приводу правил їх підготовки. Згідно з цими правилами, правовий акт повинен відповідати таким вимогам: бути чітким, без зайвої довжини, не двозначним, без надмірного застосування скорочень, не містити жаргонних висловів, надто довгих фраз, незрозумілих посилань на інші тексти, ускладнень, що роблять акт складним для читання [5, с. 75]. Тож і українські правники та лінгвісти мають долучитися до процесу удосконалення рівня культури мови національного законодавства, адже точність і ясність юридичних формулювань, їхнє адекватне мовне втілення, правильне вживання правової термінології багато в чому визначають ефективність законодавства, сприяють формуванню дієвої правової системи України.

Більш ефективному процесові наближення правового поля держави до стандартів права ЄС, а також створенню єдиної, цілісної системи законодавства України сприятиме комплексне втілення низки заходів, серед яких створення українсько-європейського глосарію юридичної термінології; підготовка фахівців з європейського права та лінгвістів.

Одним з яскравих прикладів адаптації національного законодавства до правового поля ЄС є славнозвісний Закон України «Про очищення влади», відомий як Закон про люстрацію. Запозичення інституту люстрації є, безумовно, позитивним кроком. Щодо мовних процесів, задіяних у тексті Закону України «Про очищення влади», можна зазначити наступні: повернення в активний лексико-семантичний простір тексту закону лексем, що знаходяться на периферії активного вжитку: *узурпація влади, учасник бойових дій, Національна гвардія України, мобілізація, політичні в'язні*; повернення в активний лексико-семантичний простір тексту закону лексем, що знаходяться поза периферією активного вжитку, але на даний момент є ситуативно актуальними — архаїзмів: *КДБ СРСР; КДБ УРСР*; використання в активному лексико-семантичному просторі тексту закону лексем, що знаходяться у центрі активного вжитку через свою популярність, залишаючись неологізмами: *антите-*

рористична операція; податкова міліція; Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики; громадський орган з питань люстрації; використання віддієслівного іменника «очищення», який означає водночас і процес (ознака дієслова), і результат (ознака іменника), для утворення неологізма «очищення влади»; наявність синонімії самого терміна «очищення влади» / «очищення влади (люстрація)» / «люстрація».

Слід зазначити, що лексичний шар законодавчої мови, тобто термінологічна база законів, знаходиться під безпосередньою увагою фахівців-лінгвістів та правників і є найбільш вивченим [1, с. 8]. Інші аспекти дослідження текстового масиву мови законодавства, зокрема їхньої морфологічної та синтаксичної специфіки, залишаються недостатньо висвітленими в лінгвістичній науці. Актуальність та необхідність здійснення досліджень такого характеру полягає в тому, що дотримання законів граматики забезпечить високу якість мови сучасних законодавчих актів, дозволить удосконалювати національну законодавчу систему держави в майбутньому та сприятиме адаптації мови українського права до мовного простору законодавства ЄС.

Список використаної літератури:

1. Зархіна С. Е. Мова права як предмет філософсько-логічного аналізу (історичний аспект): автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.12 / С. Е. Зархіна; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2005. – 20 с.
2. Кравченко С. П. Мова як фактор правоутворення та законотворення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / С. П. Кравченко; Одес. нац. юрид. акад. – Одеса, 2000. – 20 с.
3. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія / М. І. Любченко. – Х.: ТОВ «ВИД-ВО ПРАВА ЛЮДИНИ», 2015. – 280 с.
4. Синюта Л. Л. Мова як фактор правового поліцентризму / Л. Л. Синюта // Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. – 2012. – С. 126–131.
5. Туранін В. Ю. Феномен юридичної мови: концептуалізація проблеми / В. Ю. Туранін // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2013. – № 2 (61). – С. 73–79.
6. Хижняк С. П. Юридические терминосистемы как особые фрагменты языковой картины мира / С. П. Хижняк // Совр. лингвист. и метод.-дидакт. исслед. – 2013. – С. 15–27.